

Osman Hamdi Bey, Kaplumbağa Terbiyecisi, 1906, Tuval Üzerine Yağlıboya, 222 x 122 cm., Pera Müzesi, İstanbul.

Osman Hamdi Bey'in resimleri üslup olarak oryantalizme yakındır. Eserleri arasında “Kaplumbağa Terbiyecisi” önemli bir yer tutmaktadır. Resmin mekanı olan Bursa'daki Yeşil Camii'nin üst katındaki odanın duvarlarındaki sıvalar ve çiniler yer yer dökülmüştür. Tablonun tek ışık kaynağı adamın önündeki alçak penceredir. Ellerini arkasına kavuşturmuş olan adam bir ney tutmaktadır. Sırtında bir nakkare asılıdır ve buna bağlı bir mızrap boynundan aşağı sarkmaktadır. Eserde, kaplumbağaların esin kaynağının Lale Devri'ndeki Sadabad eğlenceleri sırasında, hava karardıktan sonra sırtlarına mum dikilerek serbest bırakılan kaplumbağalar olduğu öne sürülmüştür. Başka bir yoruma göre ise, düşünceli biçimde dikilen adam sabır gerektiren zor bir iş olan kaplumbağaları terbiye etme işini, elindeki ney ve sırtındaki nakkareyi çalarak başarmayı ummaktadır. Terbiyesi zor olan kaplumbağaların nefse benzetildiği bu eserde, nefsin terbiyesinin ancak neyle yapılabileceği mesajının verildiği de yapılan yorumlar arasındadır.

Akım: Oryantalizm

Diğer Önemli Eserleri: *Kaplumbağa Terbiyecisi, Arzuhalci, Kur'an Okuyan Hoca, Silah Tüccarı, Leylak Toplayan Kız, Mihrap.*

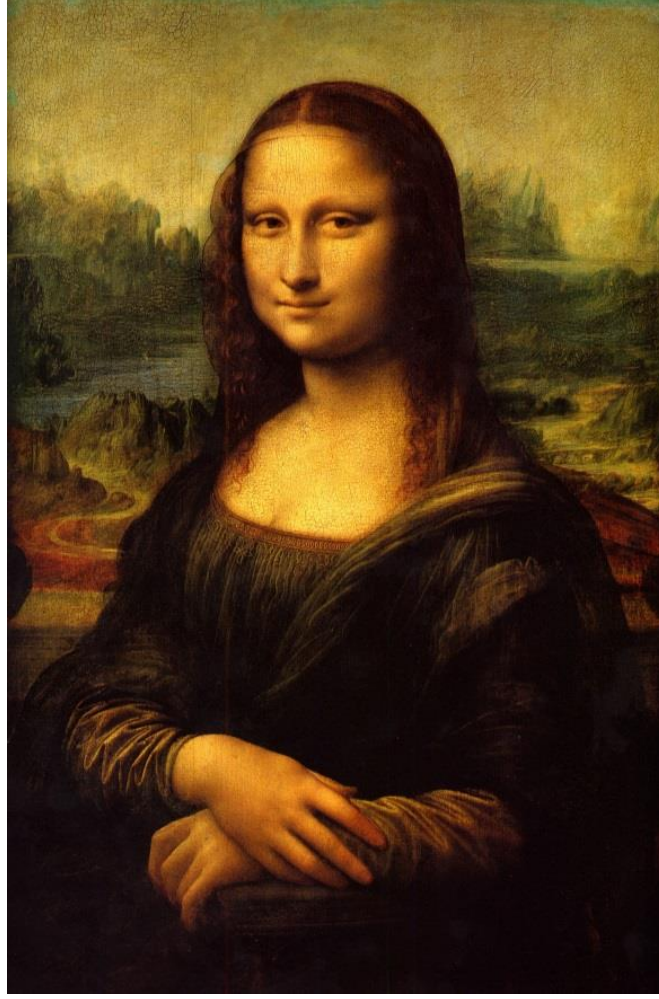

*Frida Kahlo, İki Frida, 1939, Tuval Üzerine Yağlıboya, 170 x 170 cm.,
Museo de Arte Moderno, Mexico City, Mexico*

Frida Kahlo, Sürrealist bir ressam olarak kabul edilmektedir. Sürrealistler, bilinçaltını temel almışlardır. Frida'nın, Sürrealizm (Gerçeküstücülük)'le bütünleşen tek bir yönü vardır: Özgürlük. Sanatçı kendisini özgür hissettiğinden, içinden gelenleri resmettiğinden bu akıma dahil edilmiştir. Sanat yaşamındaki önemli eserler arasında yer alan “İki Frida” tablosunda, iki Frida birbirinin elinden tutmaktadır. Sağ taraftaki Frida geleneksel kıyafetleri içerisinde ve erkek gibi, soldaki Frida ise beyaz bir elbise içinde ve kadınsı resmedilmiştir. Fridalar, iki farklı kişilik sergilemelerine rağmen tek bir kalple birbirine bağlanmıştır. Yani kalpleri ortak, davranışları farklıdır. Soldaki Frida'nın elinde makas vardır ve makastan da kanlar akmaktadır. Akan kanlar, Frida'nın elbisesine damlamış, bu da bebeğinin doğumunu (ölümünü) simgelemiştir. Çünkü kanlar onun bacak arasındadır. Diğer Frida ise elinde, üzerinde eşi Diago Rivera'nın bulunduğu bir madalyon taşımaktadır.

Akım: Gerçeküstücülük (Sürrealizm)

Diğer Önemli Eserleri: Doğumum, Elbisem Orada Asılı ya da New York (My Dress), Diego ve Ben.

*Leonardo da Vinci, Mona Lisa, 1502 dolayları, Ahşap Üzerine Yağlıboya, 77 x 53 cm.,
Louvre, Paris*

Leonardo da Vinci, Rönesans dönemi ressamıdır. “Leonardo, bu portrede özellikle ağız ve göz köşelerini bir loşluğa daldırarak belirsiz bırakmıştır. Bu nedenle, “Mona Lisa”nın nasıl bir ruh haliyle bize baktığından tam olarak emin olunamamaktadır. Yüzündeki ifade, her defasında elimizden kaçıyormuş gibidir. Tablo dikkatle gözlemlendiğinde, iki yarısının birbirine simetrik olmadığı fark edilir. Bu durum, en belirgin biçimde arka plandaki düşsel doğa görünümünde göze çarpmaktadır. Soldaki ufuk çizgisi, sağa göre daha alçakta gibidir. Bu yüzden, tablonun sol tarafına odaklanıldığında kadın daha uzun boylu ve dik görünmektedir. Yüz de odaklanılan yere göre değişmektedir. Çünkü yüzün her iki tarafı, birbirine eşit değildir. Leonardo, imgelerin bu ilk yaratıcılarının düş ve korkularından bazılarının gerçekleşebileceğini göstermiştir.

Akım: *Rönesans*

Diğer Önemli Eserleri: *Son Akşam Yemeği, Kayalıklar Meryemi, Meryem, İsa ve Anna Üçlüsü.*

*Jan van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, Ahşap Üstüne Yağlıboya, 81.8 x 59.7 cm.,
National Gallery, Londra*

Jan van Eyck yağlıboyayı bulan sanatçıdır. Bu eser, Arnolfini'nin evlilik sözü verdikleri anı göstermektedir. Bu doğrultuda tablo, evlenme anının resmedilmesi nedeniyle bir nevi “evlilik cüzdanı” niteliğindedir. Sanatçı, bu önemli anı bir şahit gibi kaydetmiştir. Sanatçının, tablonun göze çarpan bir yerine “Johannes de eyck fuit hic” (Jan van Eyck da buradaydı) diye yazmasının sebebi bu durumu açıklar niteliktedir. Odanın arkasındaki aynada, ressam ve şahit görünmektedir. Tarihte ilk kez sanatçı, bir görgü tanığı durumuna gelmiştir. Resimde, genç kadın sağ elini Arnolfini'nin sol eline henüz koymuş; Arnolfini de birleşmelerini perçinlemek için sağ elini onun eline koymak üzeredir. Eser, simge ve semboller açısından çok zengindir. Bu yüzden Rönesans'ın sembol tablosu olarak tanımlanabilir. Duvarda asılı bulunan püsküllü tespih ve ahşap bölmedeki süpürge, bereketi ve inancı temsil etmektedir. Arnolfiniler'in orasında duran köpek, sadakat sembolüdür. Köpek ve çiftin birleşen elleriyle aynı doğrultuda yer alan avizde tek bir mum yanmaktadır. Bu mum, Tanrı'nın olaya şahit olduğunu göstermektedir. Giovanni di Arnolfini bir kumaş tüccarı olarak, kürklerle süslü uzun tuniğiyle toplumsal statüsünü ön plana çıkarmaktadır. Yatak, kutsal evliliğin sembolü, avizenin sağ altında yer alan Azize Margarita heykelciği, doğum yapanların koruyucusudur. Sol taraftaki pencerenin önünde ve altındaki portakallar bereketi simgelemektedir. Resmin solundaki takunyalar, kutsallığın ve zenginliğin ifadesidir.

*Michelangelo, Adem'in Yaratılışı (kesit), 1508-1512, Fresk, 4,80 x 2,30 m.,
Sistine Şapeli (tavan), Vatikan*

İtalyan Rönesans dönemi ünlü ressamı ve heykeltıraşı Michelangelo'nun en önemli eserlerinden Adem'in Yaratılışı, yaratılış efsanesindeki büyük ayrılmayı ve birbirine yalnızca parmak ucu kadar yakın ama bir o kadar ayrı düşmüş olan Tanrı ve Adem'in hikayesini konu almaktadır. Hristiyanlıkta Tanrı'nın Adem'e hayat üflemesinin betimlendiği sahnede, birbirine değen işaret parmakları, Tanrı'nın Adem'i kendi suretinden yarattığına gönderme yapmaktadır. Freskte Tanrı, kıvrımlanan bir elbiseye bürünmüş yaşlı ve sakallı bir adam olarak resmedilirken, sol tarafta yer alan Adem çıplak olarak resmedilmiştir. Tanrı'nın sağ kolu, parmağından yaşam kıvılcımını vermek üzere Adem'in parmağına doğru uzanmış; benzer şekilde, Adem'in sol kolu Tanrı'nın duruşu gibi ileriye doğru uzanmaktadır. Ancak Adem'in parmağıyla Tanrı'nın parmağı birbirine değmemektedir. Bu da yaşam verici olan Tanrı'nın Adem'e doğru uzandığını ve Adem'in yaşamı aldığını göstermektedir. Hristiyan geleneği Tanrı'nın kolunun altına Havva'yı, yani Tanrı'nın yaratmayı düşündüğü bir sonraki varlığı yerleştirir. Kadından uzanan yeşil kurdela ise kadından ortaya çıkan beşerî hayatı temsil etmektedir. Tanrı'nın sol ve sağ omuzlarının arkasındaki iki figür Hristiyan inancındaki Tanrı'nın üçlü niteliğini, yani teslisi ifade etmektedir. Kadının hemen arkasında sağ tarafta yer alan, Kutsal Ruh'u sembolize ediyor. İsa'nın tanrısal doğası sol tarafta omzun arkasında dururken, İsa'nın beşeri doğası sağ tarafta, Tanrı'nın eli omuzuna dayanmış olarak görülmektedir.

Akım: *Rönesans*

Diğer Önemli Eserleri: *Kutsal Aile Tablosu, Pieta, Musa ve Davud Heykelleri.*

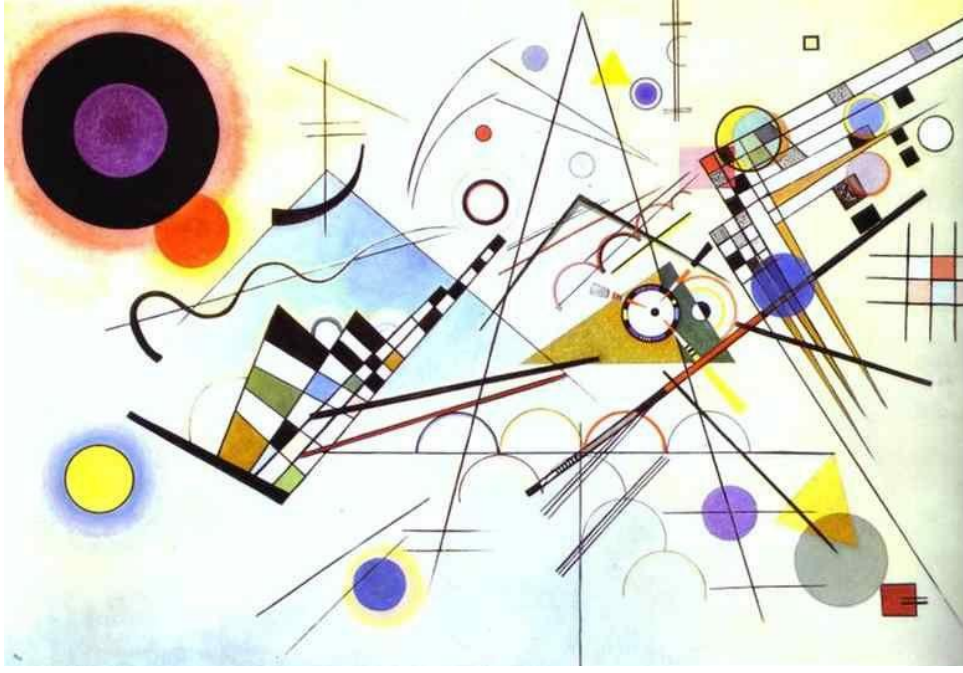

*Neşet Günel, Duvar Dibi V, 1981, Tuval Üzerine Yağlıboya, 137 x 190 cm.,
Özel Koleksiyon*

Neşet Günel doğduğu, büyüdüğü topraklara yönelerek buradaki yaşam biçimini yapıtlarında gözler önüne sermektedir. Yöreyi verirken insanların yaşam biçimini ve bu yaşam biçimindeki güçlükleri bizlerin de duyabilmesi amacını taşımaktadır. Bu güçlükler zaman zaman kuru bir dal, verimsiz, çatlamış bir toprakta, yerde oturmuş bir çocuğun bakışlarında güç kazanmaktadır. Yine bu anıtsal figürler, sahip oldukları güçlü ellerle yaşamla olan mücadelelerini sürdürmektedir. Bir duvar yıkıntısı önünde, kapı eşiğinde, korkuluk gölgesinde, kırsal bir doğa yaşamı içinde bekleyen figürleriyle Neşet Günel'in tutumu, toprağın ve iklimin sert koşullarına karşı Anadolu insanının direncini dile getirir. "Toprak Adamları" adını verdiği bu insanlar, hastalığın ve yoksulluğun yıpratdığı ama yenemediği bedenleriyle güçlüklerle karşı koyarlar. Neşet Günel'in figürlerindeki bu nitelik, onun sanatına salt siyasal ya da özden yoksun toplumsal bir bildiri iletme yapaylığı yerine, toplum yaşamı ve doğayla bütünleşen diri ve canlı bir sanat etkinliği katmıştır.

Akım: *Toplumsal Gerçekçilik*

Diğer Önemli Eserleri: *Çocuklar, Korkuluk, Duvar Dibi, Toprak Adamı, Başakçılar, Kör Hasan'ın Oğlu.*

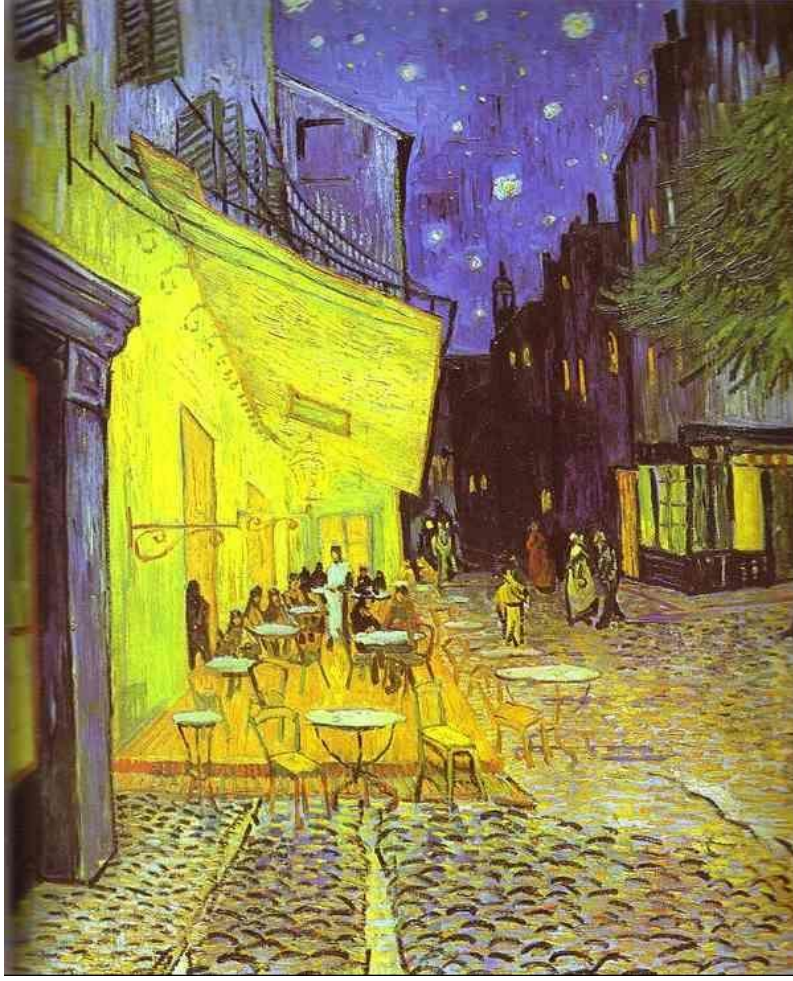

*Wassily Kandinsky, Kompozisyon VIII, 1923, Tuval Üzerine Yağlıboya, 140 x 201 cm.,
The Solomon R. Guggenheim Museum, New York, NY, USA*

Kandinsky, 20.yüzyılın başlarında ortaya çıkan soyut sanatın temsilcisidir. Kandinsky'ye göre, renk ve biçim gibi formal unsurlar işlenen konunun kendisinden daha ön plandadır. Kandinsky'nin asıl üzerinde durduğu nokta “hangi” konunun tuvale taşınması gerektiği değil, bir konunun “nasıl” ifade edilmesi gerektiğidir. Bu doğrultuda Kandinsky, hangi şekil ve renklerin ne tür duygusal ve izlenimsel motiflerle birleştirilebileceği üzerinde yoğunlaşmış ve bu bağlamda temel şekil ve formları (nokta, çizgi, yüzey, açı, üçgen, dörtgen ve kare) ve ardından temel renkleri (siyah, beyaz, gri, kırmızı, mavi, yeşil, sarı, turuncu ve mor) ele almıştır. Her şekil ve renkle bir anlam motifini özdeşleştirdikten sonra farklı duygu ve izlenimleri çağrıştıran ve çağrışım bakımından zıt nitelikteki şekil ve renkleri birbiriyle birleştirmektedir. Biçimi içerikten kopuk olarak tasvir eden Kandinsky için, biçimi farklı içeriklere yamamak, kendi sanatı içindeki deneyimsel oyununu fiziksel olarak mümkün kılan biricik dayanaktır. Kırmızıyı kareyle, sarıyı üçgenle ve maviyi daireyle özdeşleştiren Kandinsky, resimlerinde kendi deneyimsel oyunlarında kırmızı bir daire, yeşil bir üçgen veya siyah bir kareyi tasavvur etmekte ve ölüm ile coşkuyu, hareket ile hüznü, sessizlik ve karamsarlığı birbirine yaklaştırmamanın olasılığı üzerine çözümlerler yapmaktadır.

Akım: Soyut Sanat

Diğer Önemli Eserleri: Mavi Dağ, Çan Kuleli Manzara, Siyah Kemer ile Siyah Çizgiler, Beyaz Çizgiler, Mavi Daire Dilimi, Başat Mor, Başat Eğri, Bölünme Birlik, Daire ve Kare.

Vincent Van Gogh, Gece Kahvehanesi, 1988, Tuval Üzerine Yağlıboya, Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo, Netherlands

Bu resminde sanatçı, şehrin işlek mekanlarından biri olan gece kahvehanesini kendi renkleriyle ele almıştır. İçinde bulunduğu ruhsal durumu renklerine yansıtan sanatçı, renkleri kendi iç dünyasının ifade biçimi olarak görmüştür. Sanatçı, bu eserinde ve diğer eserlerinde çoğunlukla sarıyı kullanmıştır. Sarı, ışılandırılmış etkiye sahip, parlak bir renk olduğundan izleyende sevinç uyandırmaktadır. Resimde yer alan mavi ise sükunet ve mutluluğu simgelemektedir. Sanatçının temel amacı topluma mesaj vermek, doğayı olduğu gibi yansıtmak ya da biçimlerle bir kompozisyon meydana getirmek değil; renkler aracılığıyla iç dünyasını ifade edebilmektir. Zaten Post Empresyonizm (İzlenimcilik), bir sanat akımı olarak kişinin doğa karşısındaki duyusunu önemsemektedir. İzlenimci resamlara göre, insanların dışında var olan nesnel gerçeklikler değil, bireylerin duygu ve düşünceleri önemlidir.

Akım: Post Empresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: Patates Yiyenler, Yıldızlı Gece, Kendi Portresi, Vazoda 12 Ayçiçeği.

*Raffaello Sanzio, Atina Okulu, 1510, *Fresk, 500 x 770 cm.,*

Stanza della Segnatura, Vatikan Sarayı, Roma.

Rönesans akımının önemli ressamlarından Raffaello Sanzio, kariyerindeki en önemli eseri olan “Atina Okulu” freskinde, eski Yunan filozoflarını tasvir eder. Tam ortada yan yana Eflatun, Aristo ve Sokrates bulunur. Bu resimde, merkezi perspektifle betimlenen kubbeli salonların altında özgür bir tartışma ortamında bir araya gelen bilgin ve sanatçıların şahsında, yedi “liberal sanat” dalının aynı çatı altında birleşmesini tasvir edilir. İdealar dünyasından mutlak düşünceye kadar felsefenin büyük argümanlarının içinde saklandığı eserde ressam, sanat çevresine rüştünü ispat eder. Resimde Rönesans akımının özellikleri olan perspektif algısı, renklerin canlı ve parlak kullanımı başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Rönesans’ta merkezi bir kompozisyon vardır. Her şey matematiksel bir düzen ve sıkı kurallar içinde yapılır. Sadelik, denge ve ölçü önemlidir.

Akım: Rönesans

Diğer Önemli Eserleri: Sistine Madonna, Hz.İsa’nın Gömü Hazırlığı, Meryem’e Müjde.

**Islak Kireç sıva üstüne, ezildikten sonra su ya da su ve kireç bileşimi bir bağlayıcı ile karıştırılan, pigmentlerle yapılan resim yapma tekniğidir.*

*Diego Velazquez, Nedimeler, 1656, Tuval Üzerine Yağlıboya, 318 × 276 cm.,
Prado Ulusal Müzesi, Madrid.*

Velazquez'in en ünlü tablosu "Nedimeler", şaşırtıcı bir özelliğe sahiptir. Tablosunda, kendini de resmedilenler arasına yerleştiren Valezquez, yaptığı oyunla gizemli bir hava yaratmayı başarır. Kral IV. Felipe'nin kızı Margarita ve hizmetçileri, resmi yapan Velazquez'in yanında konumlanır. Kral ve kraliçenin ise arka tarafa yerleştirilmiş bir aynadan yansıması görülmektedir. Böylece resim, ayna objesi sayesinde, dışarıdakini içeriye dâhil etmektedir. Resmin yapıldığı anın resmedilmesi ressamı unutulmaz kılmıştır. Valezquez'in, Batı resmine farklı mekân yorumlarıyla kattığı eserler, dikkat çekicidir. Barok, Avrupa'da yaygınlaşan sanatta bir anlatım biçimidir. Başlangıcı ve bitişi için kesin bir tarih verilememekle birlikte 14. ve 18. yüzyıllar arasında oluşup şeklini almış bir dönemdir. Barok, Rönesans akımına bir tepki olarak doğmuştur. Rönesans'taki denge kavramına tepki olarak Barok'ta hareketlilik esastır. Bunu gölge ışık oyunları ile, dairesel kompozisyonlarla sağlarlar.

Akımı: Barok

Diğer Önemli Eserleri: Dokumacı Kadınlar, Aynadaki Venüs , Breda'nın Teslim Edilişi.

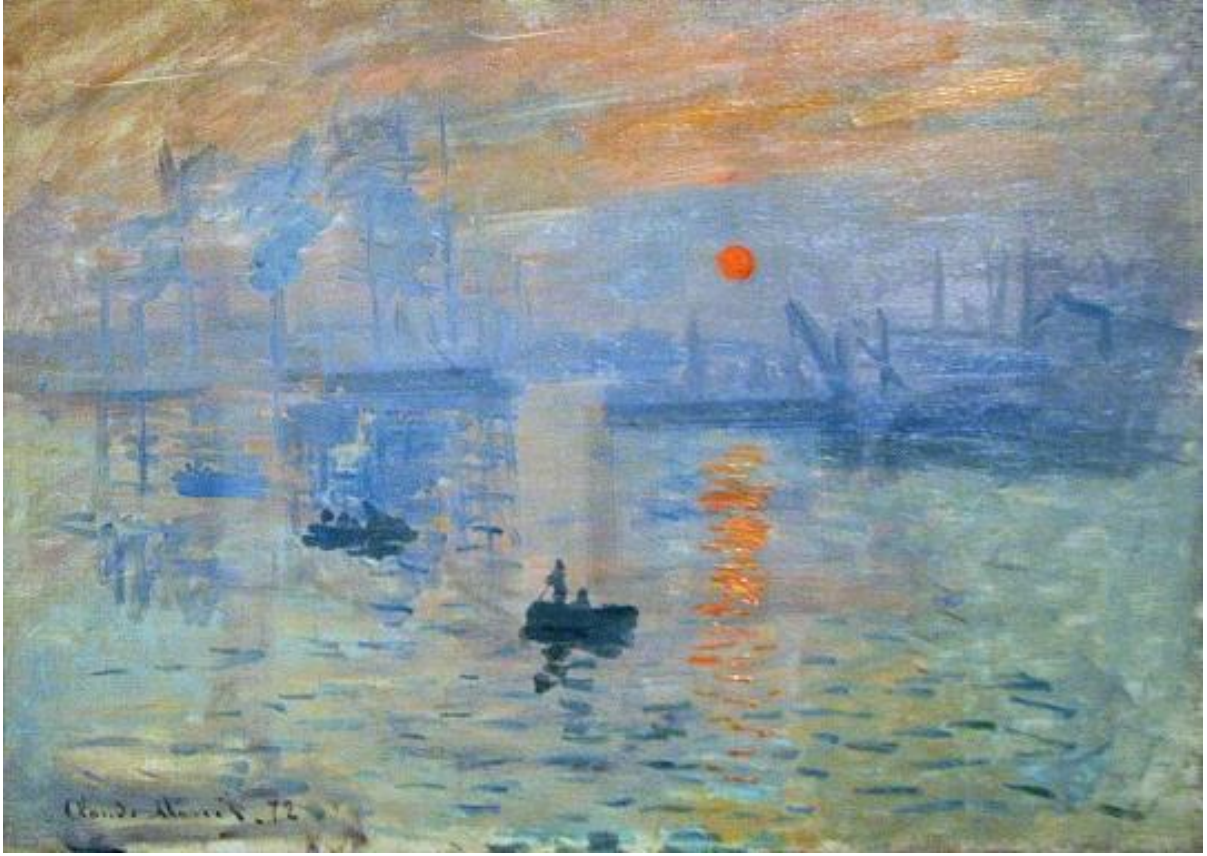

*Harmensz van Rijn Rembrandt, Gece Bekçileri, 1642, Tuval Üzerine Yağlıboya, 359 x 348 cm.,
Rijks Müzesi, Amsterdam.*

Hollanda'nın önemli ressamlarından biri olan Harmensz van Rijn Rembrandt'tın en ünlü eseri "Gece Bekçileri" 1642 yılında yapılmıştır. Bu resim kalabalığın içinde dinamik ve hareketli bir grup portresi olarak dikkat çeker. Yüzbaşı Frans Banning Cocq ve Teğmen Willem van Ruytenbuch komutasındaki şehir muhafızlarının gece devriyesinin anlatıldığı tablonun en önemli özelliği, ışık oyunları sayesinde esrarlı bir hava yaratılmış olmasıdır. Tabloda, Barok tarzın en önemli özelliklerinden ışık gölge karşıtlığının, ressam tarafından ustaca kullanılması sayesinde, tüm figürler canlıymış gibi algılanır.

Akım: Barok

Diğer Önemli Eserleri: Dr. Tulp'un Anatomi Dersi, Saskia İle Kendi Potresi.

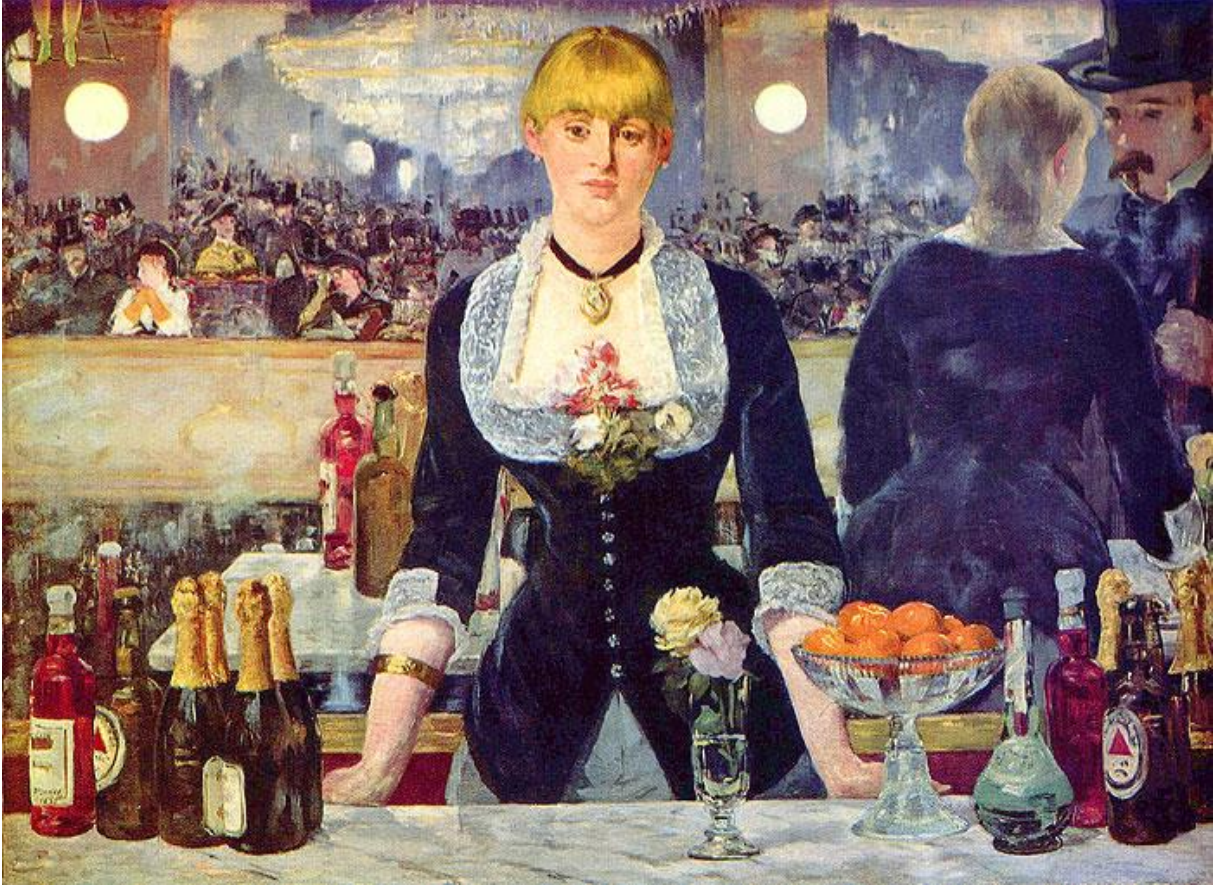

*Claude Monet, İzlenim: Gün Doğumu, 1872, Tuval Üzerine Yağlıboya, 49.5 x 65 cm.,
Marmottan Müzesi, Paris.*

İzlenimcilik terimi, Claude Monet'nin 1872 yılında "İzlenim: Gün Doğumu" adlı resminden gelmektedir. Monet gözüyle gördüğünü, manzaranın açık havadaki görüntüsünü baz alarak değil de, ışığın ona sunduğu yanılsamayı resimlerine aktarmaya karar vermiştir. Ressam gün doğumunda, Le Havre Limanı'nın görüntüsünü tuvaline taşır. Gecenin maviliğinde, gökyüzünden süzülerek batan portakal renkli güneş, dalgaların üzerinde iz bırakır. Sanatçı, izlenimsel bir havada çizdiği resimde, abartıdan uzak ve mistik objeler yerine, her gün bilinen haliyle limanı anlatır. Bu resmi gören sanat dünyası şoka girer, dalga geçer. İzlenimcilik, modern resim sanatındaki ilk büyük değişim hareketidir. Resimde izlenimcilik, özellikle ışık ve renkten kaynaklanan görsel izlenimleri yansıtmayı hedefler. Resimde, olaydan çok günün belirli bir zamanına özgü ışığın ressam üzerinde oluşturduğu izlenimlere önem verilir. Renkler canlı ve parlaktır, böylece resim elamanları saydammış gibi görünür.

Akım: Empresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: Şemsiyeli Kadın, Niliğerler Serisi.

*Edouard Manet, Folies-Bergere'de Bir Bar, 1882, Tuval Üzerine Yağlıboya 96 x 130 cm.,
Courtauld Galerisi, Londra.*

1882 yılında Fransız ressam Édouard Manet tarafından yapılan eserde, Paris'te yer alan Folies Bergère isimli gece kulübünden bir sahne betimlenmiştir. Folies-Bergère'de Bir Bar'ı Manet, ölümünden bir sene evvel, hastalığının ileri safhasındayken yapmıştır. Londra'daki Courtauld Galerisi'nde sergilenen tablo, ressamın son büyük başyapıtı kabul edilmektedir. Ressam bu resminde renk uyumunda ustalaştığını ve modern toplumdaki insanların iletişimsizliğini ve yalıtılmışlığını çok iyi anlatmıştır. Eser, aynı zamanda Folies-Bergère ile ilgili pek çok dönemsel detaya sahiptir. Örneğin, sol üst köşede yer alan yeşil ayakkabı giymiş ayaklar, o anda müşterilere gösterisini sunan bir trapez sanatçısına aittir. Markasındaki kırmızı üçgenden ayırt edilebilen Bass Pale Ale biraları, Parisliler'in ağız tadlarına hitap etmemesine rağmen mekana gelen İngiliz turistler ve Britanyalı alıcılar için satılmaktadır. Manet, imzasını sol alt köşedeki şişenin üzerine atarak onun bir marka gibi görünmesini sağlamıştır.

Akım: Empresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: Fülütçü, Monet Yüzen Atölyesinde, Berthe Morisot, Kırdaki Yemek.

*Edvard Munch, ığlık, 1893, Tuval zerine Yağlıboya, 84 x 66 cm.,
Ulusal Galerisi, Oslo.*

Norveçli ekspresyonist ressam Edvard Munch'un, en önemli tablosu "ığlık", korkan, umutsuz ve karamsar bir insanın yüzüne verdiği ifadedeki mkemmeliliğiyle dikkat çeker. Doğanın ığlığı olarak da anılan eserde ressam, gün batımı esnasında, tırabzanlara yaslanmış insanın, doğanın sesini duyduğu andaki ifadesini resmeder. Fırçasını aceleci bir üslupla tuvale dokunduran ressam, lgn, donuk, renklerle parlak, canlı renkler arasında dolaysız geçişler yaparak genel olarak insan oğlunun ve ruhsal problemlerle boğuştuğundan özelde kendisinin uğraşıp durduğu anlatmaya çalışmıştır. Ekspresyonizm akımında Nesneler görüldüğü gibi resmedilmemiştir. Aksine nesnelerin sanatçılarda bıraktığı ifade, etki resmedilmiştir. Ekspresyonizm duyguların ve i dünyanın önem kazandığı bir sanat akımıdır. Sanatçılar resimlerindeki ifade gücünü artıracaklar için deformasyonlar yaparlar. Doğayı kendi estetik anlayışlarına göre yeniden düzenlerler.

Akım: Ekspresyonizm

Diğer nemli Eserleri: Mehtap, Adam Ve Kadın, Lafayette Bulvarı.

Paul Cezanne, *Elmalı Natürmort*, 1898, Tuval Üzerine Yağlıboya 68.8 x 92.7 cm.,
Modern Sanatlar Müzesi, Newyork.

Fransız post empresyonizmin öncülerinden Cezanne, hem seyyah hem ressam olarak anıldı. Modern sanatın gelişmesine katkıda bulunduğundan, post empresyonizm anlayışının babası olarak ün yaptı. Kariyeri boyunca özellikle natürmort yapmaktan keyif aldı. Eserlerinde kullandığı siyah, kahverengi, gri renkler ve hüzünlü hava, fark yaratmasına yardım etti. Sakin ve sessiz bir hayat tercih eden sanatçının, Pissarro ile tanıştıktan sonra eserlerinde canlı ve parlak renkler kullandığı görülür. Derinlik algısını bozması ve perspektif kurallarına uymaması, kübistlere ilham kaynağı olmuştur. Cezanne resim sanatını yenilemiş, “özerk” resmin ve resmin geometrik unsurlara ayıracak olan akımın temelini atmıştır. “Elmalı Natürmort” adlı eseri, lirik dönemine denk gelir ve canlı renkler, ışık yansımalarıyla dikkat çeker. Stüdyoda resmedilmiş, hem geleneksel hem de modern izler taşıyan eserde elmalar tanımlanabilir bir gerçekliktedir. Renkleri ise yanındaki diğer objelere göre değişiklik gösterir.

Akım: Post Empresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: İskambil Oynayanlar, Soğanlı Natürmort.

*Gustav Klimt, Öpücük, 1907-1908, Tuval Üzerine Yağlıboya, 180 x 180 cm.,
Österreichische Galerie Belvedere, Viyana.*

Klimt'in stili, Art Nouveau sanat ve sembolizmin bir karışımı olarak dikkat çeker. Farklı renk karışımları, hoş süslemeler ve dekoratif çizgileri, sanatının olmazsa olmazlarıdır. Beyin kanamasından hayatını kaybeden ressamın en ünlü tablosu olarak tarihe geçen “Öpücük”, anın ve mekanın dışında, bir yerde birbirlerinden geçercesine öpüşen bir çiftin tasviridir. Tabloda, Klimt'in vazgeçemediği çizgiler ve dekoratif süslemeler dikkat çeker. Kadın ve erkeğin dünyasındaki farklılığa dikkat çeken ressam, kadını çiçekler arasında tıpkı bir ilkbahar gibi resmederken, erkeği daha sert çizgiler ve geometrik desenlerle yansıtır. Kadın ne kadar kırılgan ve yumuşaksa, erkek o denli sert ve nettir. Bir çok Art Nouveau sanatçısı gibi Klimt de güzelliğiyle tüm çağdaş çelişkilere ve zamana meydan okuyan “büyük bir uyum”un peşindeydi.

Akım: Art Nouveau

Diğer Önemli Eserleri: Judith I, The Beethoven Frieze.

*Paul Klee, Ay Işığı, 1919, Suluboya, 18.5 x 24.3 cm.,
Özel Koleksiyon.*

Müzisyen bir ailenin çocuğu olan Paul Klee, suluboya resimleriyle dikkat çekti. İlk yıllarındaki eserlerde, Ekspresyonizm'in etkileri görülmesine rağmen Robert Delaunay ile arkadaşlığı sırasında kübizme ilgi duydu. Renkleri kullanışı, figürleri, farklı kompozisyonu ve kendine özgü fırça darbeleriyle, diğer sanatçılardan ayrıldı. Duyguları, inançları ve müzik sevgisi eserlerine yansıdı. Bauhaus Sanat Okulu'nda öğretmenlik yaptı. Mavi tonların ağır bastığı "Ay Işığı" eserinde suluboya çalışan ressam, kübizmin etkisinde olduğunu resmen ortaya koyar. Eser, geometrik şekillerle vermeye çalıştığı derinlik hissi verdiği için özel tablolar arasında yer almaktadır.

Akım: Ekspresyonizm, Kübizm

Diğer Önemli Eserleri: Bahçenin İçindeki Kale, Avcılar Ağacın İşareti.

Jackson Pollock, Something of the Past, 1946, Tuval Üzerine Yağlıboya, 142.24 x 96.52 cm., ARS, New York.

Resimde kullandığı özel tekniği, Jackson Pollock'un başarısının sırrı oldu. Damıtma, boya karıştırma ve fırçayla sürme gibi geleneksel teknikleri yok sayarak, yere büyük tuvaler açtı ve üzerine döktüğü boyalarla resimlerini yaptı. Sonraki çalışmalarında, alkol bağımlılığının da etkisiyle, daha karanlık ve içine kapanık eserler ortaya çıkardı. "Something of the Past" tablosu, renklerin ahengi ve figürlerin kullanılma şekliyle, ressama ölümsüz bir şöret bıraktı. Ressamın, bütün renkleri kullanarak yarattığı eserde bir bütünlük olduğu ve çizgiselliğinin hiç bozulmadığı açık olarak görülür. Pollock tuvaline renkleri rastlantısal bir süreç içerisinde, ama denetimi elden bırakmadan kondurur. Resmin içinde kurgulanmış bir ağırlık merkezi ve tasarlanmış uyum ilişkilerine rastlanmaz. Soyut Ekspresyonizm New York'ta ortaya çıkan, ressamların gerçek nesnelerin temsiline yer vermeden kendilerini sadece renk ve şekillerle ifade ettikleri bir tür soyut sanattır. Bu sanat akımı ilk Amerikan sanat akımı olarak kabul edilip, sanat dünyasının merkezinin Paris'ten New York'a kaymasında etkili olmuştur.

Akım: Soyut Ekspresyonizm

Diğer Önemli Eserler: Yakınsama, Son Bahar Ritmi, Lavanta Sisi.

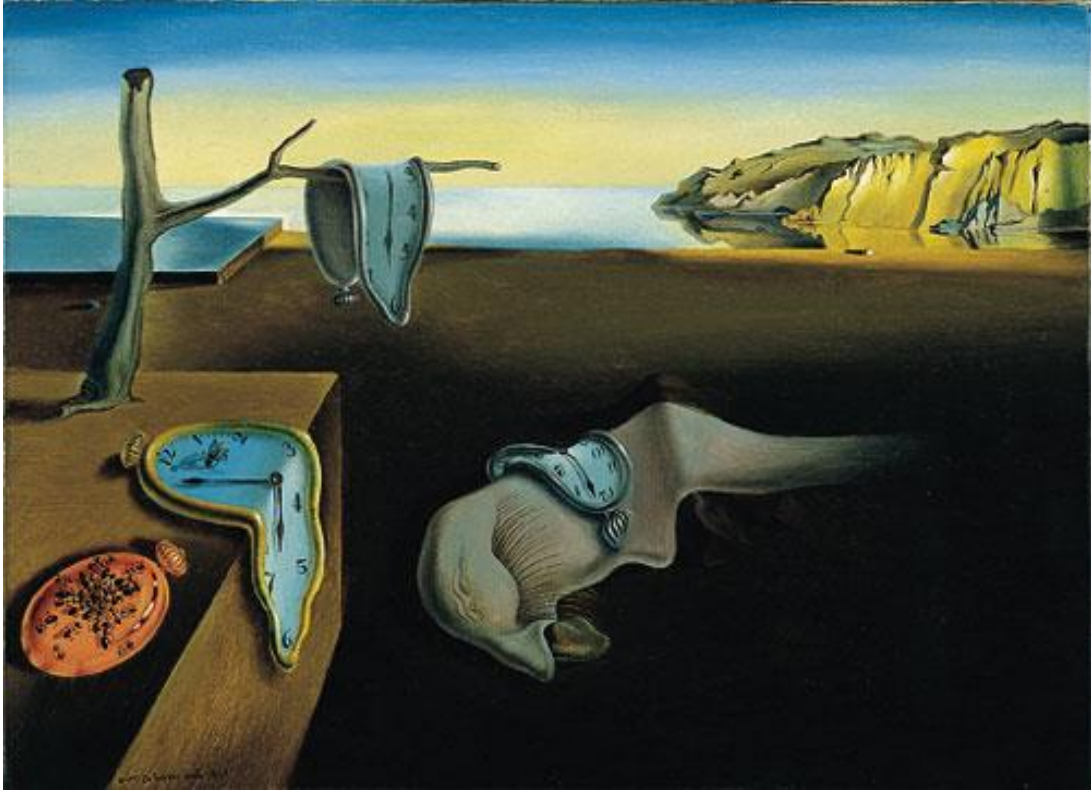

Andy Warhol, 1962, *Campbell's Soup Cans*, İpek Baskı, Her Biri 50.8 x 40.6 cm.,
Modern Sanatlar Müzesi, New York.

Baskı sanatçısı ve filmci Andy Warhol, 1949'da New York'a taşındı ve en başarılı işlerini burada yaptı. Dolar, konserve ya da ünlü sanatçılar gibi günlük hayatta ilgisini çeken ne varsa eserlerinde kullandı. Warhol, seri üretim ve popüler objelerin ya da figürlerin yer aldığı eserlerinde, yeni bir akım olan pop-art'ın da önemli bir temsilcisi haline geldi. Radikal sanat anlayışı, toplumsal değişime ve aynı olan şeylere karşı tepki niteliği taşıdı. Buna karşın popüler kültür öğeleri, sanatçının eserlerinde özgünlüğünü hiç kaybetmedi. Warhol'un en bilinen eseri Campbell's Soup Cans, 32 adet aynı çorba konervesini anlatır. Ressam, birbirinin tıpkısı olan bu objelerle, popüler kültüre ciddi bir gönderme yapar. 1960'larda ABD'de çok kullanılan konserveler, Warhol'un yaratıcı eleştirisi yeteneğiyle tuvalde yerini alır.

Akımı: Pop Art

Diğer Önemli Eserleri: Elvis Presley, Marilyn, Ambulans Faciası.

*Salvador Dali, Belleğin Azmi, 1931, Tuval Üzerine Yağlıboya, 24 x 34 cm.,
Çağdaş Sanat Müzesi, New York*

Eriyen Saatler olarak da anılan eser, Salvador Dali'nin en ünlü tablosudur. Gerçeküstücü ünlü tablo eriyen cep saatlerini konu almaktadır. Bu, Dali'nin o yıllardaki “yumuşaklık” ve “sertlik” anlayışına ışık tutmaktadır. Tablonun ortasında “canavar” biçiminde bir insan figürü görülmektedir. Dali'nin birçok yapıtında kullandığı bu nesne, sanatçının kendini betimlemesi olarak da algılanmaktadır. Resmin sol alt köşesindeki turuncu saat, karıncalarla kaplanmıştır. Dali karınca görüngesini, ölümü ve kadın üreme organlarını simgelemek amacıyla da kullanmıştır. Yapıtın (Mona Lisa'ya benzer biçimde), tamamlandıktan kısa süre sonra kırmızı şarapla ıslatıldığı söylenmektedir. Eser gerçeküstücülük akımıyla anılmaktadır. Gerçeküstücülük akımı, gerçek dışı anlamında değil aksine gerçeğin insandaki izdüşümü şeklinde bir yaklaşımdır.

Akım: *Sürrealizm (Gerçeküstücülük)*

Diğer Önemli Eserleri: *Savaşın Yüzü, Son Sofranın Ayini, Bal Kandan Daha Tatlıdır, Narkisos Metamorfozu.*

*Pablo Picasso, Guernica, 1937, Tuval Üzerine Yağlıboya, 349 x 776 cm.,
Reina Sofía Müzesi, Madrid*

Picasso'nun en ünlü eserlerinden biri olan Guernica, adını 1937'de İspanyol İç Savaşı sırasında İspanyol Milliyetçi Güçlerinin yönlendirmesiyle Alman ve İtalyan savaş uçakları tarafından bombalanan Kuzey İspanya'daki köyden almıştır. Bombalamayı trajik kılan en önemli sebep aslında Guernica'nın stratejik bir nokta olmaması ve erkekler savaşta olduğu için hemen hemen tamamen kadın ve çocuklardan oluşan birkaç bin kişilik nüfusa sahip küçük bir köy olmasıdır. Dolayısıyla bombalama aslında bir savaş stratejisi değil, sadece bir gövde gösterisi amacıyla yapılmış bir saldırıdır. Bu da bombalamanın insanlık dışı yönünü ortaya koymaktadır. Bu eser dünya çapında anıtsal bir statü kazanmış ve savaşın trajedileri anımsatan bir görsel, savaş karşıtı bir sembol ve barışın simgesi haline gelmiştir. Gösterildiği sergilerde büyük yankı getiren Guernica, dünya çapında en çok tanınan eserlerden biri olmuş ve tüm dünyanın dikkatini İspanyol İç Savaşı'na çekmeyi başarmıştır. Picasso eserlerinde parçayı bütününden ayırarak kübizm sanat akımının önemli temsilcilerinden olmuştur. Kübizm, Yapısalcılık ve Konstrüktüvizm gibi 20. yüzyılın çağdaş sanat akımları, maddeden ve onun biçiminden ayrılmayan, soyut bir takım formlar ve niteliklerle uğraşan akımlardır. Bu sanat türlerinde akıl kadar sezgi de büyük rol oynar. Sanatçının oran ve bağlantılarla ilgili olarak kendi iç uyum duygusunun ve sezgisinin kütle, kontur, renk ve tonlar gibi maddesel öğelerle anlatımı dışında hiçbir dış amaca yönelme yoktur. Hiç işlevsel olmayan soyut resim saf ve salt biçimlerle uğraşır.

Akım: Kübizm

Diğer Önemli Eserleri: Avignonlu Kızlar, Ayna Karşısındaki Kız, Maria Theresa'nın Portresi.

*Caravaggio, Kuşkucu Thomas, 1601, Tuval Üzerine Yağlıboya, 107 x 146 cm.,
Sanassouci, Postdam*

Eserdeki figürler, koyu bir fon üzerinde sunulmakta ve yoğun bir ışık huzmesiyle aydınlatılan resimsel mekanda oluşan ışık-gölge karşıtlığı sonucu hacim kazanmaktadır. Resimdeki kuvvetli ışık-gölge karşıtlığı, figürlerin yoğun ifadeler içerisinde olduğu olayın doruk anına oldukça dramatik bir etki kazandırmaktadır. Figürler masanın etrafında yer almaktadırlar. İsa resmin yüzeyine, izleyiciye doğru uzanan eliyle ekmeği takdis etmektedir. Sol tarafta izleyiciye sırtı dönük bir şekilde oturan havari, onun İsa olduğunu anlamış irkilerek ayağa kalkmaya çalışmaktadır. Sağ tarafta yandan verilmiş havari ise, ilk şaşkınlığını ifade eder bir şekilde kollarını iki yana açmış durumda betimlenmiştir. Sol eli neredeyse resim yüzeyinden dışarı fırlayacak gibidir. Hareketlerle verilen ifadelerin yoğunluğu, ışık kullanımı ile artırılmıştır: arka planın karanlık tutulması ve ışığın olayın merkezi durumundaki figürlere ve masanın üzerine düşmesi dramatik etkiyi arttırmaktadır. Masanın izleyiciye yakın olan kısmında, neredeyse masadan düşecekmiş gibi yerleştirilmiş meyve sepeti ise, Caravaggio'nun kariyerinin ilk dönemlerinden itibaren ilgi duyduğu natürmort konusunun bir yansımasıdır.

Akım: Barok

Diğer Önemli Eserleri: Golyat'ın Başını Tutan Davud, Judith Holofernes'in Kafasını Keserken, İsa'nın Mezara Konulması.

*Francisco Goya, 3 Mayıs Katliamı, 1814, Tuval Üzerine Yağlıboya, 268 x 347cm.,
Prado Müzesi, Madrid*

Goya'nın en önemli yapıtları arasında yer alan ve savaşın yıkıcı, yok edici yanını yansıtan 1814 tarihli yapıtı "3 Mayıs Katliamı"dır. Resimde şiddet; ölüm, ölüm korkusu ve ölümün karşıtı olan yaşam olgularını gösteren bir içerikte sunulmuştur. Fransız Devrimi'nin yaşandığı dönemde yapılan bu resim, Napolyon ordusunun İspanya'yı işgali sonucu ayaklanan yurtseverlerin kurşuna dizilmesini betimlemektedir. Resmin konusu tarihsel açıdan gerçektir. Resim, Goya'nın konuya yoğun duyarlılığını ve sanatçının yaşadığı ortamdan kişisel etkilenimini de yansıtır. Her sanatçı gibi Goya da bu yapıt aracılığıyla çağına tanıklık etmiştir. Goya sancılı bir geçiş döneminde yaşadığı için bu resim idealizmden, öncülük anlamındadır. Eser, gerçekçilikten ve dışavurumculuktan izler taşımaktadır. Ancak tüm bunlar Romantizm'in coşkulu duygu anlatımıyla resme taşınmıştır.

Akım: *Romantizm*

Diğer Önemli Eserleri: *Çocuklarını Yiyen Satürn, Akıl Hastanesi Avlusu, Asmodea.*

*İbrahim Çallı, Mevleviler, 24 x 30 cm., Tuval Üzerine Yağlıboya,
Özel Koleksiyon.*

İbrahim Çallı 1914 kuşağı ressamlarından. Galata Mevlevihane'sindeki ayinleri konu alan bir "Mevlevi dizisi" dışavurumculuğu yansıtır. O dönem İstanbul'a gelen ve camiler ile tekkeleri guaj ve suluboya olarak resimleyen Rus Ressam Alexis Gritchenko ile arkadaş olması ve ondan etkilenmesi ile üslubunu değiştirmiş ve dışavurumculuğa yönelmiştir. Mevleviler dizisi de bu etkilenmenin ürünüdür. Bazı kahramanlıklarla ilgili savaş resimleri de vardır. Son yıllarda peyzaj, portre ve figürlerden uzaklaşıp manolya resimleri yapmıştır. Bunun çok güzel iki örneği Resim ve Heykel Müzesi'ndedir. "Müstakiller" ve "D Grubu" ressamlarından çoğunun hocası olmuştur. İstanbul'da Galatasaray sergilerinin önemli ressamları arasında gösterilir. O sadece kendi kuşağını temsil eden bir sanatçı değil; aynı zamanda Türk Resmi'nin de sembolü olmuştur.

Akım: Empresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: Manolyalar, Zeybekler, Oturan Kadın, Nü.

*Cemal Tollu, Ankara'da Keçiler, 90,5 x 121 cm., Tuval Üzerine Yağlıboya,
İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, MSGSÜ Resim Heykel Koleksiyonu*

1930 kuşağının önde gelen temsilcilerindendir. Resimlerinde yerel konuları kübist bir anlayışla işleyen Tollu, D Grubu sanatçılarından. Cemal Tollu, sanatının ilk dönemlerinde (1932-33'lü yıllar) daha çok figür çalışmıştır. Gerek desenleri gerek yağlıboyalarında figür analiz edilmiştir ve çoğunlukla da figürün deformasyonuna dayalı bir anlayış doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirmiştir. Grilerin hakim olduğu yağlıboyalarında figürün belirgin konturlar ile sınırlandığı ve ışık, gölge ve hacmin renkle verilmeye çalışıldığı görülür. Bu uygulamalar sanatçıyı atölyelerinde çalıştığı hocalarından ayrı olarak Matisse'in resimlerindeki deformasyona da yakınlıştırmıştır. Kompozisyonlarda bereketin simgesi olarak görülen kadın, ana tanrıça kültüne kadar uzanan bir geçmişten esinlenerek yeniden yaratılmıştır. Üslup olarak ise, yine konturların belirgin olduğu planların birbiri içinde eridiği, yalın ve geometrik anlayış hakim olmuş, yer yer başak, çiçek gibi stilize edilmiş dekoratif unsurlar belirginleştirilmiştir. "Ankara'da Keçiler" isimli eserinde yine kübizmin üslupsal özelliği yansıtarak, gündelik bir konu olan çoban ile koyunları ele almıştır. Sanatçı, sade renklerle yapılan resimde ön sıradaki keçilerin yatay hareketlerini, dikey hareketli insan figürleri ile dengelemiştir.

Akım: *Kübizm*

Diğer Önemli Eserleri: *Pamuk Toplayanlar, Köylüler ve Koyunlar, Mevleviler, Toprak Ana.*

Bedri Rahmi Eyüboğlu, Aşık Veysel, 1953, 96 x 70 cm., Kağıt Üzerine Guaj

Türk ressam, seramikçi ve şair olan sanatçı geleneksel Türk öğelerini kullandığı yapıtlarıyla tanınır. Çallı'nın atölyesinde öğrenci olduğu yıllarda Van Gogh'un resimlerine ve halk kilimlerine ilgi duyan Bedri Rahmi, Fransa'ya gittiği yıllarda yöresel özellikler taşıyan, halk türkülerinden esinlenen resimler yapma isteğindeydi. 1940'larda Matisse ve Dufy'ye ilgisi artmış, Doğu sanatını incelemeye başlamıştır. Sanatçı Anadolu kültürünün tek bir örgesiyle yetinmediği gibi, çalışmalarını tek bir sanat türüyle sınırlamamış, yağlıboya, gravür, mozaik ve seramik en çok denediği alanlar olmuştur. Kullandığı renkler, seçtiği halk sanatı örneklerinin canlılığını taşırlar. Tüm etkilenmelerine rağmen Bedri Rahmi'nin resimlerinde halk öğeleri aynen kopya edilmemiştir. Onun amacı örgelerin biçim ve renk zenginliğini çağdaş teknikleri kullanarak bir bileşime ulaştırmaktır. Bu anlayışla yaptığı çalışmaları giderek renk ve çizginin soyutlama olanaklarını araştırmasıyla birlikte gelişmiştir. Halk sanatının zenginliğini çağdaş teknikle yaşatma ve özgün bir Türk Resmi'ne ulaşma çabası içinde Bedri Rahmi'nin önemli bir yeri vardır.

Akım: *Yöresel Üslup*

Diğer Önemli Eserleri: *Sarı Saz, Tophane, Çamçaklı Gelin, Han Kahvesi.*

*Fikret Muallâ, Balonlar, Kağıt Üzerine Guaj Boya,
Oya-Bülent Eczacıbaşı Koleksiyonu*

Sanatçı, sanatını başlangıcından itibaren “idealize” etmiştir. Resim varılacak en son noktadır. Fikret Muallâ o noktaya düşünceyle, entelektüel bir yaklaşımla değil; sezgi ve yeteneğiyle varmak istemiştir. Dolayısıyla onun resmini bir mizaç resmi olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır. Ayrıca eserlerinde bu mizaca uygun olarak, konuya takılmadan, deseniyle bütünleşen tarzda eserler vermiştir. Bu, onun üslubunu oluşturmuştur. Figür geleneği içinde ifade düzeyi, kompozisyon ve renk duyarlılığı ile öne çıkan önemli bir tavır sergilemiştir. Geometrik düzenden çok duyguya, duygunun coşkuluğuna ve anlatım gücüne dayanan bir desen karakterini önemsemiştir. Desen üzerine gelen renkle plastik bakımdan güce erişmiştir. Resimlerinde figürlerin ölçüleri değişmektedir, hatırladığı uzaklığın büyüklük ve küçüklük ölçülerine göre, tiplerini yan yana kurgulamıştır. Geri planda figür küçük olsa da iri görünür, yan yana duran iki karakterin cüssesi birbirinden farklıdır ve görmek istediğini yansıtmıştır. Muallâ’nın tekniğini belirleyen de yine yaşamıdır. Belli bir yerleşiklik olmadığından ve mizacının da düzene alışık olmayışından kolay bulundurulabilecek ve hızlı çalışma imkânı sağlayacak malzemeleri tekniğinde kullanmıştır. Hızlı bir üretim için uygun bir zemin olan kâğıt üzerine guaj boya tekniğiyle gerçekleştirdiği diziler değerini düşürmemiş; aksine içtenliğini ve benliğini dışa vurmuştur.

Akım: Ekspresyonizm

Diğer Önemli Eserleri: Pembe Kahve, Bistro, Pazar Yerinde, Caz Yapanlar.

*Johannes Vermeer, İnci Küpeli Kız, 1665, Tuval  zerine Yağlıboya, 44,5 x 39 cm.,
Lahey, Hollanda*

Vermeer, resimlerindeki kadınları merak uyandıran bir sakinlik ve dinginlik içinde resmetmiştir. Resmin odak noktasında yer alan inci küpe, seyirciyi kızın ışıltılı bakışlarından alarak kendine yöneltir. Kızın kafasında yer alan sarı-mavi renklerdeki türban, dönemin popüler objelerinden biridir. Türban, özenle tasarlanmış kıvrımları ve katlanmaları ile ressamın ışığı ve renkleri kullandığı ustalığı yansıtmaması amacı ile resme dahil edilmiştir. Aynı zamanda türban dönem içinde Hollanda'ya getirilen köleler ve kaşiflerle birlikte yeni gelen birçok yabancı eşyayı da temsil eder niteliktedir. Vermeer, resimde karanlık geri planın üstüne çalıştığı parlak renkler ile resme üç boyutlu bir hava katarken bir yandan da pürüzsüz fırça dokunuşları ile figürünü karanlıktan ışığın etkisi ile ayrılan bir objeye dönüştürür. Geri planla ciddi bir zıtlık yaratan türbanın ultramarin mavisi ve sarı renkteki tonları ile birlikte yüzdeki aydınlanma figürün canlılığını arttırır. Soldan gelen ışık kaynağının etkisi ile yüzde oluşmuş gölgeler derinlik sağlarken bir yandan da yüz hatlarının en gerçekçi biçimde yansıtılmasına imkan vermiştir. Gözler, dudaklar ve k pedeki parıltı karanlık geri planla oluşturulan zıtlık sebebi ile daha da dikkat çekici hale gelmiştir.

Akım: Barok.

Diğer  nemli Eserleri: Süt D ken Kadın, şarap Bardaklı Kız, Memur ve Gülen Kız.

*Vladimir Tatlin, Karşıt Kabartmalar, 1914, Demir, bakır, ahşap ve tel, 71 x 118 cm.,
Museo Estatal Ruso, San Petersburg*

Rus Konstrüktivizminin önde gelen sanatçılarından Vladimir Tatlin'in (1885-1953) 1913 yılında Paris'te tanıştığı Picasso'nun sac, ahşap ve mukavva kabartmalarından etkilenererek yaptığı düşünülen ilk "karşıt kabartmalar" adlı çalışmaları 1914'te ortaya çıkmıştır. Sanatçı, resimden yola çıkarak ağaç, metal, cam, karton ve yalancı mermer gibi gereçlerin yüzeyini çeşitli yöntemlerle işleyerek "heykel tablolar" gerçekleştirmiştir (bunların çoğu kaybolmuştur ve yalnızca fotoğraflarıyla bilinmektedir). Asamblaj olarak da adlandırılan bu eserler tavana asılı ya da duvara tutturulmuş herhangi bir şeyi çağrıştırmayan soyut çalışmalardır.

Akım: Konstrüktivizm

Diğer Önemli Eserleri: III. Enternasyonal İçin Anıt Tasarımı (Hayata geçirilememiştir).

*Marcel Duchamp, Çeşme, 1917, Porselen Pisuar, 33 x 42 x 52 cm.,
Moderna Museet, Stockholm.*

Dada akımının en etkili sanatçılarından olan Marcel Duchamp (1887-1968), sanatçının bir imalatçı değil bir eylemci, sanatın da sadece göze hitap etmesini değil zihnin hizmetinde olması gerektiğine inanmaktadır. Bu nedenle zanaatı anımsatan ve “terebentin zehirlenmesi” adını verdiği el becerisine dayalı sanat yapıtının yerine düşüncenin ön planda olması gerektiği inancıyla “hazır yapım” nesneleri kullanmayı tercih etmiştir. Hazır yapım nesnelerinden en çok ses getireni, 1917 yılında “Richard Mutt” adıyla imzalayarak bir galeriye yolladığı pisuardır. Büyük tartışmalar yaratan ve sergiye kabul edilmeyen “Çeşme” isimli bu eser, kendi kullanımının dışında sanatçının onu seçmesi ve onun için yeni bir düşünce yaratması bakımından 1960 sonrası birçok sanatçıya da ilham kaynağı olmuştur.

Akım: *Dadaizm*

Diğer Önemli Eserleri: *Merdivenden İnen Çıplak, Bisiklet Tekerleği, Üç Standart Stopaj.*

Kurt Schwitters, Merzbau, 1923-1937, Hurda malzeme.

Kurt Schwitters (1887-1948), bütün hayatını adadığı “Merzbau” isimli bu esere, “Merz Sütunu” dediği birtakım heykellerle başlamıştır. Bu heykellerin birinin üzerinde küçük yaşta ölen oğlu Gerd’in ölüm maskesi de bulunmaktadır. Yedi yılda sütunların sayısını ona çıkaran sanatçı, bunlar arasında “Büyük Sütun” olarak andığı asamblaja “Erotik İstirap Katedrali” adını vermiştir. “Merzbau” aynı zamanda bu sütunun adıyla da anılmaktadır. Yapımına 1923 dolaylarında başladığı sanılan ve 1937 yılına kadar süren çalışma, 1943’te Hannover’in bombalanmasıyla yıkılmıştır. Sanatçının evinin bir odasında başladığı ve giderek evin tüm odalarına, merdivenlere, hatta balkona yayılan bu üç boyutlu çalışma mekânın devreye sokulması ile 1960 sonrası sıkça karşılaşılan yerleştirme sanatının da ilk örnekleri olarak düşünülmektedir.

Akım: Dadaizm

Diğer Önemli Eserleri: Leiden, Erotik İstirap Katedrali, Merzbilder

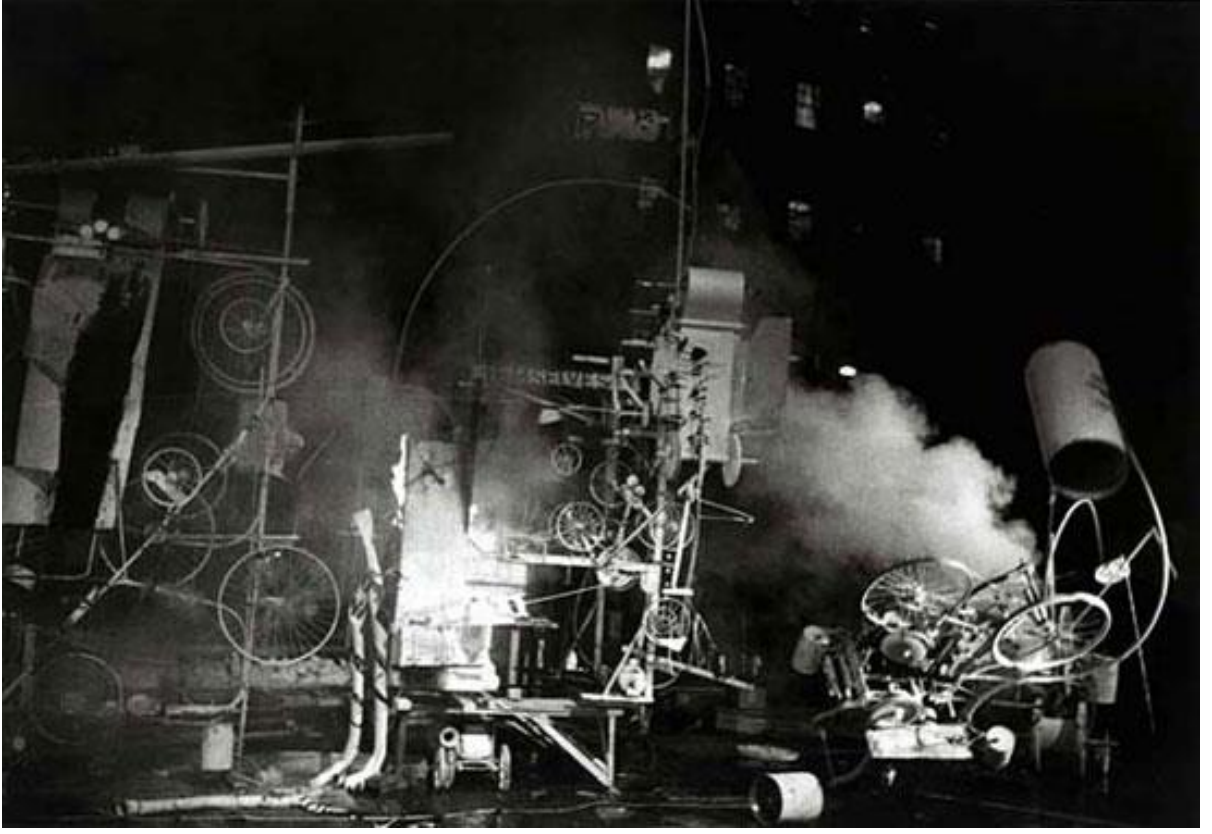
Robert Rauschenberg, Monogram, 1955-1959, Atık malzeme, 42 x 63 x 64 1/2 inches.

Moderna Museet, Stockholm

1950'li yıllara damgasını vuran Pop Art akımı, isminden de anlaşılacağı gibi kitleler üzerinde tüketim çılgınlığına yol açan günlük hayatın tüm popüler kültür nesnelerinin birçok sanatçının dikkatini çekerek gerek konu gerekse malzeme olarak bu ürünlere yönelmesi ile ortaya çıkmıştır. Robert Rauschenberg (1925-2008) de eserlerinde boyanın yanında her türlü hurda malzemeyi kolaj ve asamblaj tekniğinde rastlantısallığa dayanarak bir araya getirmiştir. Sanatçının bu bağlamda yapmış olduğu “Monogram” adlı eser, birbiri ile alakasız objelerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur. Eserde bedeninde bir araba lastiği bulunan içi samanla doldurulmuş bir keçi, yapıştırma kağıt ve boyanın kullanıldığı bir düzlemde konumlandırılmıştır. Sanatçı eserde, tüketim kültürünün doğaya olan etkisine vurgu yapmıştır.

Akım: *Pop Art, Neo-Dada*

Diğer Önemli Eserleri: *Factum I ve II, Yatak.*

*Jean Tinguely, New York'a Ağıt, 1960,
Modern Sanatlar Müzesi, New York*

İsviçreli sanatçı Jean Tinguely'in (1925-1991) rastlantısallığı çıkış noktası olarak 1960 yılında Yeni Gerçekçilik akımı içerisinde üretmiş olduğu "New York'a Ağıt" isimli hurdalığı anımsatan bu eseri, asamblaj tekniğinde kinetik bir heykeldir. Sekiz metre yüksekliğindeki devasa boyuttaki bu eser; tekerlekler, banyo küveti, makine parçaları gibi her türlü atık malzemenin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur. Çalışmaya Tinguely'in sanatçı arkadaşları da parçalar eklemiştir. Sanatçı daha sonra nesneden sisteme geçişi gösteren bu yapıyı MoMA'nın bahçesinde toplanan seyircilerin önünde patlatarak yok etmiştir. Kendi kendini yok eden eserin bugün New York Şehri, Modern Sanatlar Müzesinde sadece bir kısmı bulunmaktadır.

Akım: Yeni Gerçekçilik

Diğer Önemli Eserleri: Metamatikler.

*Joseph Beuys, Sürü, 1969, Enstalasyon,
Tate Modern*

“Sürü” adlı enstalasyon (yerleştirme) Fluxus hareketi içerisinde yer alan Joseph Beuys (1921-1986) tarafından 1969 yılında yapılmıştır. Sanatçı, çalışmalarında II. Dünya savaşı sırasında geçirmiş olduğu bir kazada onu hayatta tutan; yaşam, sıcaklık, güven ve doğallık gibi kavramlarla özdeşleştirdiği keçe malzemesini sıkça kullanmıştır. “Yaşamım sanatımdır” diyen Beuys, bu yerleştirmesinde Volkswagen minibüs ve her biri iç yağı, keçe ve fener taşıyan 24 adet kızak kullanmıştır. Sanatçı burada teknolojinin bir yere kadar kullanılabilir olduğunu, zor dağ koşullarında onu hayatta tutan şeyin ise daha ilkel cankurtaran teçhizatları olduğunu göstermiştir.

Akım: *Fluxus*

Diğer Önemli Eserleri: *Kral Sarayı, Ölü Bir Tavşana Resimler Nasıl Anlatılır?, Sessiz Piyano.*

Nam June Paik, Muma Bakan Buda, 1995

1995 yılında 4. İstanbul Bienali'ne de katılan Nam June Paik'in (1932-2006) yapmış olduğu bu yerleştirme, video sanatının bir ürünüdür. Video görüntülerinin yanında birçok video heykel ve performanslar gerçekleştiren sanatçı, bu eserde televizyon karşısına konumlandığı Buda heykeli ile doğu ve batıyı bir araya getirmiştir. Buda'nın öğretisine göre, kurtuluş ışığı dışarıda değil kişinin kendi içindedir. Buda kendi içine bakarak kurtulmuştur acıdan. Modern insan ise dışarıyla ilgilenerek sorunlarını unutmaktadır. Yani Televizyonla.

Akım: Video Sanatı

Diğer Önemli Eserleri: Robot Ailesi: Baba ve Robot Ailesi: Anne, Video Bayrak, Daha Fazla Daha İyi.

*Robert Smithson, Sarmal Dalgakıran, 1970, Büyük Tuz Gölü,
Utah*

Robert Smithson (1938-1973) tarafından 1970 yılında Utah'daki Büyük Tuz Gölü'nde, geçiciliğe dayanan ve insan-doğa ilişkisine dikkat çeken bir anlayışla yapılmış olan bu eser, sanatın sınırlarını eriterek müzelerin sanatı başköşeye koyan yaklaşımını yok etme isteği ile ortaya çıkan Arazi Sanatının bir ürünüdür. Yaklaşık yedi bin ton toprak kullanılarak on beş buçuk metre genişliğinde ve otuz buçuk metre derinliğinde bir pist olan eser, kısa süre sonra sular altında kalmıştır. 2000'li yılların başında tekrar görünen eser, hava fotoğrafları aracılığı ile Arazi Sanatının en ünlü çalışmalarından biri olarak tarihteki yerini almıştır.

Akım: Arazi Sanatı

Diğer Önemli Eserleri: Kaya Parçaları ve Kare Ayna II.

Joseph Kosuth, Bir ve Üç Sandalye, 1965

1965 yılında Joseph Kosuth (1945-) tarafından yapılan eser, Kavramsal sanatın en ünlü eserlerinden birisidir. “Kavram olarak sanat” anlayışını merkezine alan ve algının başat rol oynadığı sanatsal yaklaşımı benimseyen sanatçılardan Kosuth, bu eserde kendi üretmediği hazır nesne olan bir sandalyeyi, sandalyenin fotoğrafı ve sözlükten alınan tanımını ile birlikte sergilemiş; burada dilin altını çizerek, kavrama ve görsel algıya da vurgu yapmıştır. Nesnenin kendisini, resmini ve yazısını yani farklı sembolleri kullanarak objenin kavramını oluşturan sanatçı, kafamızda fiziksel sandalyeyi değil sandalye fikrini oluşturmuştur.

Akım: Kavramsal Sanat

Diğer Önemli Eserleri: Bir ve Beş Saat, Bir ve Üç Masa, Bilgi Odası

Burhan Doğançay, Mavi Senfoni, 1987, Tuval Üzerine Karışık Teknik

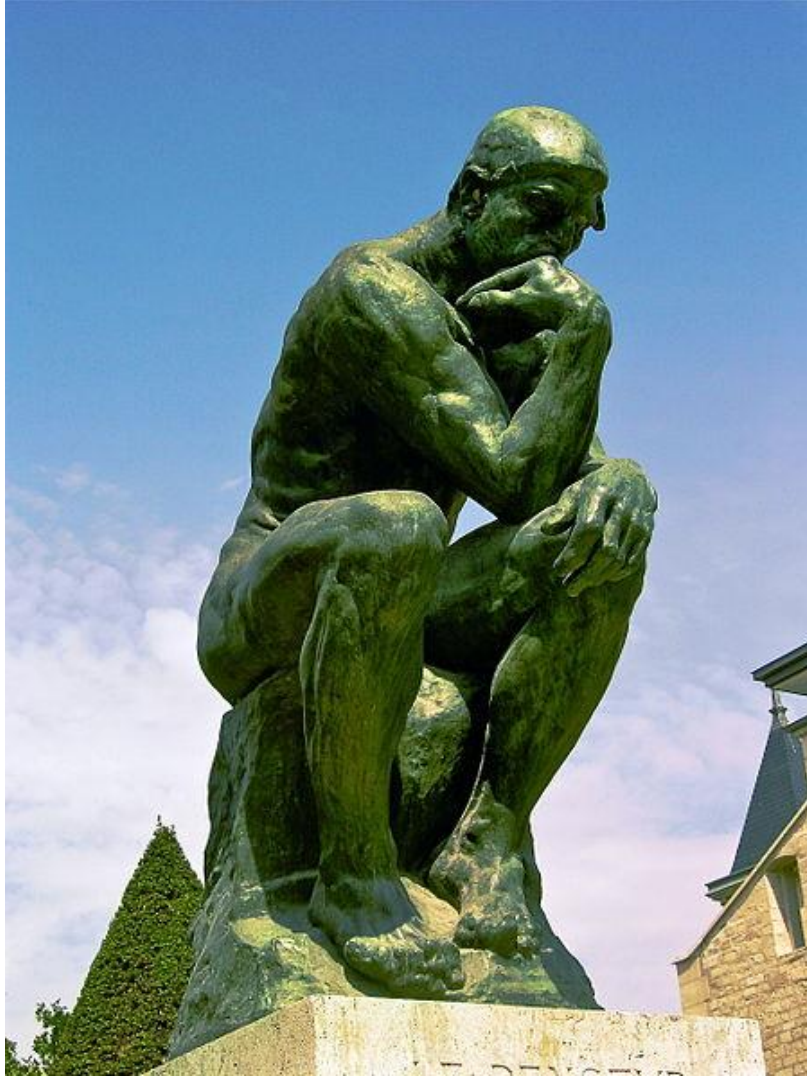
Eser, 1. İstanbul Bienali için 1987 yılında Burhan Doğançay (1929-2013) tarafından yapılmıştır. Sanatçı, çok çeşitli ülkeler gezerek orada yaşayan halkların sanatlarını, dillerini incelemiş ancak gittiği yerlerde dikkatini en çok duvarlardaki yazı ve resimler çekmiştir. Çünkü dünya duvarları aynı zamanda bize bulundukları yerin modern kent yaşantısının toplumsal, kültürel ve politik dönüşümünü anlatmaktadır. Doğançay da hem bu verileri araştırmış hem de duvarlarda kendiliğinden ortaya çıkan görsel etkilerinden yola çıkarak çalışmalarını bunun üzerinde temellendirmiştir. Eserlerinde genellikle kolaj tekniğini kullanan sanatçı, gazete parçalarını ve afişleri yırtarak ya da formunu bozarak kompozisyonlar oluşturmuştur. Sanatçı bu eserinde de yine kolaj tekniğini kullanmıştır. Osmanlı İmparatorluğunun muhteşem devirleriyle ilgili yapmış olduğu üç eserden biri olan bu çalışma, Sultanahmet'in içi için yapılmıştır.

Diğer Önemli Eserleri: Telefon Kutuları, Shoes Sale, Muhteşem Çağ.

*Frederic Bartholdi, Özgürlük Heykeli, 1884-1886,
ABD, New York*

Özgürlük Heykeli, ABD'nin New York şehrindeki Liberty (Özgürlük) adası üzerinde, inşa edilmiştir. 1886 yılından bu yana Amerika'nın simgesi olan anıtsal heykel ve gözlem kulesidir. Dünyanın en tanınan abidelerinden biridir. Bakırdan yapılan Özgürlük Tanrıçası Heykeli, Fransa tarafından kuruluşunun 100. yılı nedeniyle ABD'ye (10 yıl gecikmeli olarak) hediye edilmiştir. 1884-1886 yılları arasında inşa edilen heykelin mimarı Frederic Bartholdi'dir. Çelik iskeleti Gustave Eiffel, kaideyi Richard Morris Hunt yapmıştır. ABD'nin New York şehrindeki Özgürlük Adası'nda yer alır. Heykel, sağ elinde bir meşale, sol elinde ise bir tablet tutar. Tabletın üstünde 4 Temmuz 1776 tarihi (Bağımsızlık Bildirgesi'nin tarihi) yazılıdır. Heykelin başındaki tacın 7 sivri ucu, 7 kıtayı veya 7 denizi simgeler. Heykelin yüksekliği 46 metre, kaidesi ile beraber 93 metredir. Özgürlük Heykeli, 1984'ten beri UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer almaktadır.

*Auguste Rodin, Düşünen Adam, 1904-1906,
Fransa Paris, Rodin Müzesi*

Düşünen Adam Heykeli, Auguste Rodin tarafından 1904 yılında yapılmıştır. Günümüzde özellikle felsefi düşüncenin bir sembolü haline gelen Düşünen Adam, Auguste Rodin tarafından yapılmadan 20 yıl önce tasarlanmış bir heykeldir. Rodin 1880 yılında Düşünen Adam Heykeli'nin küçük bir versiyonunu döküm olarak yapmasına rağmen bronz ve mermer karışımından yaptığı asıl heykele 22 yıl kadar sonra başlamıştır. Yapımı iki yıl kadar süren Düşünen Adam Heykeli 1904 yılında tamamlansa da, Rodin'in çeşitli rötuşlarla heykeli günümüzdeki haline getirmesi neredeyse 1906 yılını bulmuştur. Düşünen Adam Heykeli'nin sergilendiği yer ilk olarak bir oteldir. Günümüzde ise bu otel "Rodin Müzesi" haline getirilmiştir. Ülkemizde de birçok insan tarafından tanınan Düşünen Adam Heykeli'nin bir kopyası 2006 yılında Sakıp Sabancı Müzesi'nde sergilenmiş ve yoğun ilgi görmüştür.

*Nikolai Vasilyevich Nikitin, Anavatan Çağırıyor, 1907- 1973,
Rusya, Volgograd*

1967’de Stalingrad Cephesi’ni anmak için yapılmıştır. 84 metre yükseklikteki 7 bin 900 tonluk heykel, Nikolai Nikitin tarafından yontulmuştur. Yevgeni Vuchetih tarafından tasarlanan heykel, Rodina Mat Zovyot adındadır ve Anavatan Çağırıyor anlamına gelmektedir. Kılıcı ile birlikte 92 metre olan heykel, dünyada ayakları üzerinde duran üçüncü en büyük heykel olarak kabul edilir. Rodina Mat Zovyot’un 27 metrelik kılıcı çelik, geri kalan bedeni betondan yapılmıştır. Heykelin tasarımı, en ünlü ve güzel klasik yunan heykellerinden biri olan, Semadirek (Samothrace) Nike, Kanatlı Zafer Tanrıça’sı heykelini anımsatmaktadır.

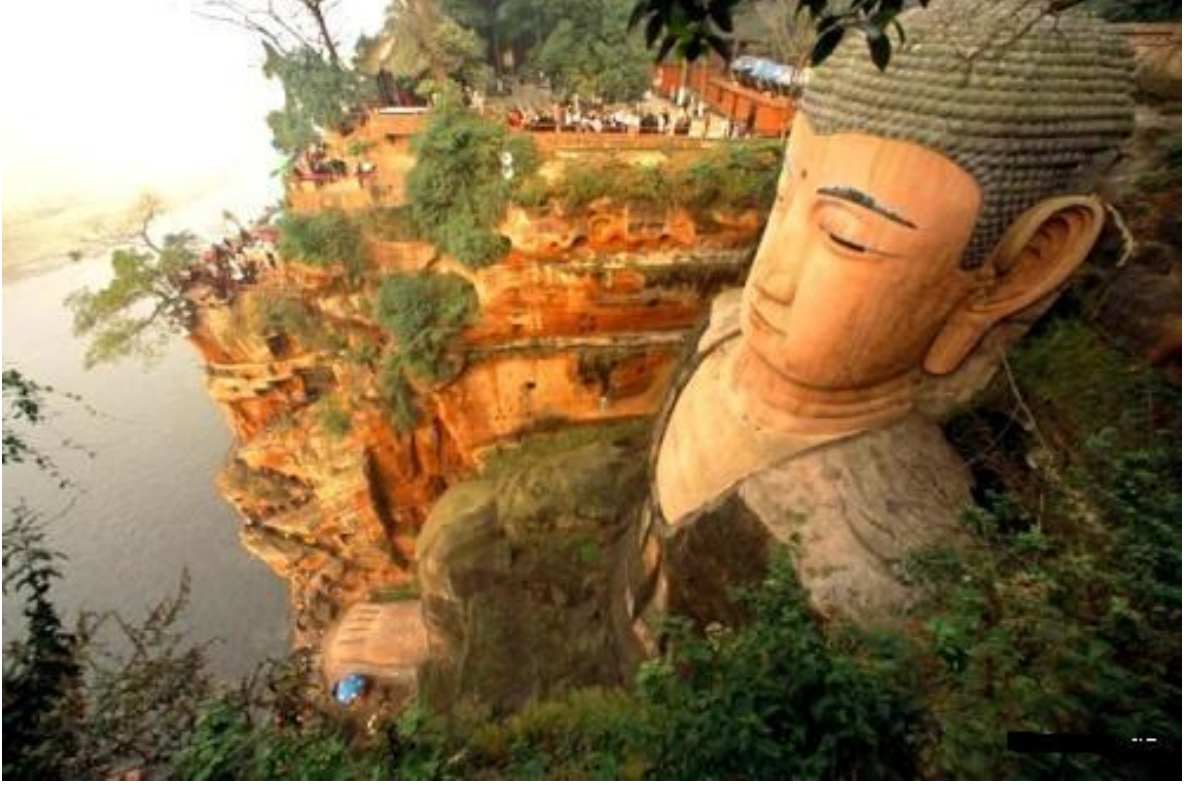
*Said Rüstem, Dur Yolcu Mehmetçik Anıtı, 2008,
Ankara, Polatlı*

Ankara'nın Polatlı İlçesi'ndeki Kartaltepe'ye yapılan 22 metre yüksekliğindeki, 10 metrelik kaidesi bulunan Türkiye'nin en büyük anıtı "Dur Yolcu Mehmetçik Anıtı" dır. En önemli özelliği Türkiye'nin en büyük heykeli olmasıdır. 8 ayda yapımı tamamlanan anıt, beton üzerine bakır kaplama şeklinde ayaklar, bel, gövde, baş ve tüfek olmak üzere 5 parçadan yapılmıştır.

*Guan Yin Heykeli, 2007,
Çin, Putuo Dağı*

Çin'deki Guan Yin heykelleri ve resimleri genelde Guan Yin'i beyaz uzun bir elbise giymiş, boynunda kraliyet ailesinin simgesi bir gerdanlıkla gösterir. Sağ elinde içinde su olan bir çömlek, sol elinde ise bir söğüt dalı bulunmaktadır. Başındaki taçta ise, Kuan Yin'in Bodhisattva olmadan önceki ruhani hocası Amitabha Buddha' nın resmi bulunur. Guan Yin'e birçok doğaüstü güç atfedilmiştir. Hastalıkları iyileştirme ve acılara çare olmak dışında, Guan Yin'in çocuğu olmayanların yardımına koştuğuna inanılır.. Tüm bu özellikleri Guan Yin'i Uzakdoğu ülkelerinde, özellikle de Çin'de önemli ve yaygın bir simge yapmıştır. Hatta Çin'de Guan Yin Taocular tarafından da kutsal sayılır. Ayrıca Çin çaylarından Wulong'un bir türü de Kuan Yin'in adıyla anılır: Tie Guan Yin, *Demir Guan Yin*.

Lanshan Heykeli, 618-907,

Çin

Çin’de 71 Metre boyunda dünyadaki en büyük Buda (Buddha) heykeli 618-907 yılları arasında yapılmış, 1996 yılında UNESCO tarafından koruma altına alınmıştır. Nehrin hemen kenarına dağı oyarak yapılan bu heykel, her sene birçok ziyaretçiyi kendine çekmektedir.

*Anish Kapoor, Bulut Kapısı, 2004-2006,
ABD, Illinois*

ABD'nin Illinois Eyaletine bağlı Chicago Şehrinde Millennium Park'ta bulunan Cloud Gate yani Bulut Kapısı heykeli, Hindistan doğumlu İngiliz heykeltıraş "Anish Kapoor" tarafından yapılmıştır. 2004-2006 yılında yapılan bu heykel görüntüsünden dolayı fasulye (bean) olarak da bilinmektedir. Cloud Gate heykeli "Civa damlasından" esinlenerek yapılmıştır. Heykele bakan insanlar kendi yansımalarının yanı sıra çevre de bulunan alanın da yansımasını heykel üzerinde görebilirler. Bu paslanmaz çelikten yapılmış fasulye, yerli yabancı tüm turistlerin, sanat meraklılarının oldukça ilgisini çekmektedir.

*Jean Shin, Ses Dalgası, 2007,
ABD, New York*

Koreli sanatçı Jean Shin tarafından yapılan “Ses Dalgası” heykeli eritilmiş plaklardan oluşmaktadır. Sanatçı bu çalışmasında Post modern bir yaklaşım ile ilişkilendirilen plaklar ve ses dalgasının beyinde kodlanmış görüntüsünü yansıtmaktadır.

*Louise Bourgeois, Maman, 1999,
Fransa, Paris*

Çağdaş sanatın önde gelen kadın isimlerinden olan Louise Bourgeois Josephine özellikle heykeltıraşlığıyla tanınmaktadır. Bourgeois'in en ünlü eseri ise örümcek bir heykel olan "anne" adıyla bilinen Maman'dır. 1990'ların sonlarında örümcek görüntüsüyle yapılan heykel çelik ve mermerden yapılmıştır. En büyük örümcek heykeli olarak tarihe geçen Maman, sanatçının her eserinde olduğu gibi kendi yaşamından izler taşıırken metafor olarak anne gücünü ima edip koruma ve yetiştirme üzerine yoğunlaşmıştır.

*Metin Yurdanur, Miras, 1979,
Türkiye, Ankara*

Ankara Garı önünde yer alan Miras Heykeli, 1980 yılında Metin Yurdanur tarafından yapılmıştır. Miras Heykeli, Hitit Aslanı ve üzerine ters binmiş stilize bir Nasrettin Hoca figüründen oluşmaktadır. Hitit Aslanı geç Hatti dönemine ilişkin bir rölyef (kabartma) olup Kargamış'ta bulunur. Orijinal rölyef Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesindedir. Miras Heykeli on bin yıllık Anadolu Medeniyetimizin bir özetidir. Yaklaşık 2.5 metre yüksekliğindedir. Bronz dökülmüştür. İki ay kil modelajı, iki ay da bronz dökümü sürmüş, toplam dört ayda tamamlanmıştır.

*Hüseyin Anka Özkan, Mimar Sinan Anıtı, 1956,
Türkiye, Ankara*

Mimar Sinan Anıtı Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin önündedir. Türkiye Emlak Kredi Bankası tarafından Heykeltıraş Hüseyin Anka'ya yaptırılmıştır. Bu heykelin yapımını Atatürk istemiştir. Atatürk'ün bu isteğini 1956 yılında Emlak Kredi Bankası yerine getirmiştir. Mimar Sinan kaide üzerinde ayakta, kendisine özgü giysileri içerisinde mermerden, 4.99 m. yüksekliğinde tasvir edilmiştir. Heykelin ağırlığı 7 tondur. Mermer tabanının önünde kitabesi bulunmaktadır: "Mimar Koca Sinan 1490-1588 Türkiye Emlak Kredi Bankasının ilim ve sanat camiasına armağanıdır."

*Kuzgun Acar, Kuşlar, 1967,
Türkiye, İstanbul*

İstanbul Unkapanı İMÇ’de (İstanbul Manifaturacılar Çarşısı) bulunan Kuşlar heykeli, Kuzgun Acar’ın 1966 yılında yaptığı bir eserdir. Demir, çivi, tel ve ahşap gibi malzemeler kullanarak gerçekleştirdiği yapıtlarıyla tanınan ünlü heykeltıraş bu eserinde de demir malzeme kullanmıştır. Kuşlar, aynı zamanda İMÇ’nin amblemi konumundadır. Özellikle formuyla dikkat çekmektedir. Günümüzde çok yıpranmış bir halde görülmektedir.

*Mehmet Aksoy, Kibele eşmesi, 2001,
Türkiye, İstanbul*

Türkiye İş Bankası'na ait 4. Levent'teki İş Kuleleri'nde bulunan Anadolu'nun Ana Tanrıçası Kibele heykeli, ünlü heykeltıraş Mehmet Aksoy'un imzasını taşımaktadır. Ana tanrıça figüründen etkilenecek şekilde yaratılan mermer eser bir yılda tamamlanmıştır. Heykel yaklaşık 30 ton beyaz ve gri Afyon mermeri kullanılarak oluşturulmuş ve sanatçının Beykoz'daki atölyesinde hazırlanmıştır. 17 ton ağırlığındaki eser 4.80 metre yüksekliğinde ve altı parçadan oluşmaktadır. Beyaz mermer, gelenekleri ve saflığı yansıtmaktadır. Kibele'nin başındaki tahta ayın halleri yer almaktadır. İçinden akan çeşmesi ve emzirdiği çocuklarla, evrensel bereket ve cömertliği simgelemektedir.

*İlhan Koman, Akdeniz Heykeli, 1980,
Türkiye, İstanbul*

Ünlü heykeltıraş İlhan Koman'ın Türkiye'deki en bilinen eserlerinden biri olan Akdeniz Heykeli, şehrin tanınmış sembollerinden biridir. Dört ton ağırlığında, 12 milimetre kalınlığında ve 112 metal levhanın yan yana getirilmesiyle oluşturulan bir kadın figürüdür. Heykel, Halk Sigorta'nın (şimdiki adıyla Yapı Kredi Sigorta) isteği üzerine yapılmıştır ve 1980'de şirketin Zincirlikuyu'daki genel müdürlük binasının önüne yerleştirilmiştir. 1981'de Sedat Simavi Vakfı Görsel Sanatlar Ödülü'nü kazanmıştır. Şuanda Levent te Yapı Kredi Binası'nın önünde durmaktadır.